

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 5 SIERPNIA V. S. 1814. ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

S. Péterzburg dnia 23go Lipca.

Wczoraj, dnia 22go, obchodzono w *Peterhofie* Święto Imienin Najiasniejszey CESARZOWEY Jey Mości MARYI TEODOROWNY, i Jey Cesarskiej Wysokości Wielkiej Xiężniczki MARYI PAWŁOWNY. Festyn ten dany w tak pamiętney Epoce połączył to wszystko, co tylko wspaniałość, świetność i gust nastroczyć mogły wielkiego i czarującego. Illuminacye, którym piękność położenia miejsca nadawała postać prawdziwie zachwycającą; widok morza odkrywającego w odległości najpiękniejsze miejsc położenia, i odbijającego w swoich wodach te masy ogniów, które je otaczały; liczne fontanny i kaskady w tych przepysznych i starożytnych ogrodach, rozrządzone z równą wyrozumiałością iak sztuką; sprzyjająca temu wszystkiemu pogoda, niezmierna liczba rozrzuconych namiotów, niezliczone mnóstwo zgromadzonego ludu, uczucie najwyższej radości wyrażone na wszystkich twarzach, wszystko nakoniec przykładało się do nadania temu Festynowi równie wysokiego iak wspaniałego charakteru.

JEGO CESARSKA MOSC Najiasniejszy PAN raczył się znajdować na wojskowej paradzie w tym samym czasie, kiedy Najiasniejsza Cesarzowa Matka na balkonie Pałacu ukazała się ludowi, uniesionemu radością z widzenia swoich ukochanych Monarchów. Po południu liczni widzowie mieli szczęście oglądać Najiasniejszego PANA przechodzącego się po ulicach ogrodu. Wieczorem był bal maskowy. Obecność Ich Cesarskich Wysokości Wielkich Xiążąt Mikołaja Pawłowicza i Michała Pawłowicza, którzy w wigilię tego dnia przybyli do Stolicy, powiększyła radość powszechną. (z *Gaz. le Conserv.*)

Podług Ukazu JEGO CESARSKIEY MOSCI Najiasniejszego PANA, Rządzący Senat z powodu prośb podawanych od niektórych osób trzymających w arendzie Kabaki na Włościan znajdujących się przy tychże Kabakach w obowiązku Szynkarzy, którzy nie zapłaciliwezy należnych do kassy Kabakowej pieniędzy, i nie zdawszy z nich rachunku, ukrywają się w swoich włościach, i których Rządy Gubernskie podprowadzając pod Ukazy 1761 Lutego 14 dnia i 1765 Pazdziernika 25go dnia, uwalniają od uzyskania tych pieniędzy; Rozkazali: Ponieważ Ukazami 1761 14go Lut. i 1765 Pazdziernika 25 d. zabroniono obowiązywać Włościan Wexlami i innemi Obligami doprowadzać to do skutku; co się zaś tycze najeścia Włościan do innych robot różnego rodzaju, tak za kontraktami, iako też i bez nich, to nie tylko żadnem prawem nie zabroniono, lecz i dozwolono, iak się to okazuje w R. 11. w 32. p. Ułożenia i Pollicyinych Ustaw w 187 i 189 punktach; zatem z tego względu, i dla rozwiązania wytkniętych tu co do Włościan, znajdujących się przy Kabakach, wątpliwości, Senat zgodnie z prawami postanawia następujące prawidła: 1o Na mocy ułożenia Rozdziału 11 punktu 32go i Ustaw Pollicyinych 187 i 189 punktów nie zabraniać utrzymującym w arendzie Kabaki przyjmować do siebie na służbę dla interessów Kabakowych Włościan Skarbowych i obywatelskich, i z nimi zawierając wzajemne umowy i warunki, iednakże ściśle pilnować tego, aby przy takowych umowach lub warunkach, nie było czyniono przeciwko wyżej pomienionemu 32 punktowi Ułożenia żadnych kabał, i tym podobnych artykułów, mogących służyć do uciemnienia ludzi tego Stanu. 2re: Zgodnie z tém iako się samo przezeń rozumie, utrzymujący w arendzie Kabaki z służącemi swoimi iakiegobykolwiek oni byli

Stanu we wzajemnych pretensjach prawować się powinni w ustanowionym na mocy Kabakowych warunków przy miejscowych Policyach udzielnym Sądzie, wiadomym pod imieniem Kompromissarskiego Sądu, decyzye którego nie inaczej przeprowadzane być mogą do skutku, iak tylko na mocy tychże warunków i Imiennego Najwyższego Ukazu nastalego 3o Listopada 1802 roku. Przy czém nie mogą się wydarzyć ze strony miejsc Urzędowych inne zatrudnienia, prócz tego, kiedy decyzye tego Sądu okażą się nie zgodnemi z powszechnemi Prawami Kraiowemi, w iakowém zdarzeniu, ieśliby się tylko to stać mogło, Rządy Gubernskie przy okazaniu się tego obowiązane po należytem roztrząśnieniu, niezwłocznie przedstawiać Rządzącemu Senatowi dla postąpienia podług praw, wyszczególniwszy przyczyny, dla których decyzya Kompromissarskiego Sądu, nie może mieć swego skutku. I nakoniec 3cie: ażeby i Włościanie przyięci do usług przez utrzymujących Kabaki, nie mogli się uchylać od odpowiedzialności w poruczonem im interessie, oraz w zdaniu rachunku, w tém zdarzeniu postępować z nimi na mocy tamożennych Ustaw, R. 2. punktu 11. i Rządy Guberskie za każdym razem iak tylko podawać się o tém będą prośby od utrzymujących Kabaki, obowiązane są czynić potrzebne rozrządzenia, i gdzie potrzeba będzie nalegać, aby to zachowaniem było; stosownie do tego postępować i z tymi Włościanami, którzy nie zdawszy należytego utrzymującym Kabaki rachunku, oddalili się, lub też nadal oddalać się będą do swoich włości. O czém zalecić Ukazami Rządom Guberskim i Cywilnym Gubernatorom. Maja 31 dnia 1814 roku. (z *Gaz. Senackiey.*)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA.

(ostatnia data do 21 Lipca n. s.)

Oficerowie załogi Paryskiej dadzą mają w tych dniach dla Gwardyi Narodowej i Gwardyi od boku ucztę, na 500 osób, w ogrodzie *Tivoli*: na której, iak pochlebiano sobie, Książę *Berry* miał być przytomny.

Pisma publiczne zawierają następnę wiadomości z Francyi: podróżni którzy z *Paryża* i *Lugdunu* przybywają twierdzą, że wszystkie pogłoski o burzeniu się umysłów i niepokoiach we Francyi, są bez zasady, i że, ieżeli czasem niektórzy szczególni woyskowi pozwalają sobie oświadczać swoje nienukontentowanie, tedy Rząd przedsięwziął już potrzebne srodki, aby ci ludzie spokoyności publiczney zamieścić nie mogli. Cała Francya nie pragnie tylko pokoiu, i wszystkim podoba się stały porządek rzeczy, który się teraz zaprowadza.

Dnia 19go Lipca, Król dał audyencyą Ciału Dyplomatycznemu, które zwyczajnym porządkiem wprowadzone zostało. — Na tej audyencyi P. *De la Live* przedstawił J. K. Mości P. *Schwarz*, sprawującego interessa Króla Wirtemberskiego, tudzież Hrabiego *Hogendorp*, który w tymże urzędzie z *Hollandyi* przybył. — Po audyencyi u Króla Ciało Dyplomatyczne udało się dla złożenia swego holdu Xięciu *Berry*.

Król przez wyroki swoje pod dniem 16tym i 19tym Lipca, mianował wielką liczbę kawalerów orderu Sgo Ludwika.

Monitor dnia 20go Lipca zawiera urządzenia Królewskie względem orderu Legii honorowej, tudzież względem domu wychowania w *Ecouen* dla córek Członków tegoż orderu. — Co się tycze orderu iedności (*Réunion*) i innych we Francyi używanych, Król wydał następną ustawę. 1) Ci z naszych poddanych, którzy pierwéy order iedności otrzymali, mają go nosić podług stopnia, i tymże sposobem,

taki był przepisany. 2) Administracja tego orderu ma być nie zależąca od Kancellaryi orderu Legii honorowej. 3) Administracja wydatków zgodzić się ma z Budżetem Legii honorowej. 4) Tak nazywane Westfalskie i Hiszpańskie ordery uchylają się, i nie wolno żadnemu z naszych poddanych tytułów i znaków tych orderów używać. 5) Ci którzy mają znaki orderu żelaznej korony, mogą je nosić; powinni jednak otrzymać do tego upoważnienie od Monarchy tego kraju, do którego ten order należy.

Przez ustawę Królewską pod dniem 20tym postanowiono, iż nikt we Francyi nie może nosić orderu bez zezwolenia Królewskiego, i że w tym należy się udawać do Ministra Królewskiego Domu, który proźby i żądania J. K. Mości przedstawiać będzie.

Na posiedzeniu dnia 19go t. m. Kanclerz z rozkazu Królewskiego udzielił Izbie Parów wiadomości o *Stanie Państwa*, iak ta w tymże czasie przez Ministra Spraw wewnętrznych Izbie Deputowanych podana była. Izba Parów rozkazała drukować to pismo, i posiedzenie swoje odroczyła do 16go t. m. w którym, podzielona na Biura dokładniejszą w tej rzeczy powezmie wiadomość, i naradzi się względem adresu, który Królowi przy téj okoliczności ma podać. Dnia 16go Izba podzieliła się na Biura, i jeszcze raz odroczyła swe posiedzenie do dnia 19go. Na téj ostatniej Sessyi podane przez kilku mówców i przeczytane projekta adresu, Izba odesłała do osobnej Kommissyi, która się wygotowaniem ostatecznym adresem ma zatrudnić. Ta Kommissya składa się z Hrabiego *Jaucourt*, z Xięcia *Vauguyon*, i *Rochefoucauld*, z Hrabiego *Boissy d'Anglas*, *Fontanes*, *Deŕalay d'Agier* i *Lanjuinais*. Kommissya ta w dniu 23cim ma przynieść swoje doniesienie.

Na Sessyi Deputowanych dnia 18go Lipca, była znowu mowa o odmianach, iakie Izba wprowadzić sobie życzyła do urzędzenia Królewskiego (*Reglement*) określającego stosunki Króla z Izbami Prawodawczemi. Na téj Sessyi znajdował się Minister Wewnętrzny, i starał się bronić tych artykułów urzędzenia, w które odmiany wprowadzić chciano. Po przyzwolitéj rozwadze, porozumiały się obiedwie strony, i Izba postanowiła: „prosić nayspokorniey Króla, aby zezwolił na niektóre małe odmiany, które Minister w imieniu J. K. Mości za użyteczne i słuszne uznał.”

Potym powstał *P. Rattier*, mówca Izby, i mówił bardzo obszernie przeciwko *Poborom połączonym*. Wniósł zatem, aby prosić Króla, o podanie projektu do Prawa, któreby przez systemat *Licencyi* zastąpić mogło *Pobory Połączone*, a oddalając to wszystko, co jest szkodliwem Winicom i Handlowi, nieumniejszało jednak dochodu kass publicznych. — Postanowiono projekt *P. Rattier*, który przedmiot ten w przyzwolitym świetle ukazywał, drukiem ogłosić, wstrzymując jednak jego roztrząśnienie, dopóki ze strony Ministra Finansów doniesienie o potrzebach krajowych i o środkach ich zaspokoienia nie będzie przedstawione i wzięte pod rozwagę Izby.

Na Sessyi dnia 19go Lipca, przez wydział żądań (*Comité des petitions*) trzy doniesienia złożone zostały: iedno względem prac około dróg publicznych, drugie względem domów gry, a 3cie względem Belgijczyków, którzy osiadłszy we Francyi, żądają praw obywatelstwa Francuskiego. Wszystkie te przedmioty, które albo prawo samo rozwiązuje, albo które nie podlegają rozwadze Izby Deputowanych, zostały odrzucone.

Potym *P. Sartelon* w imieniu wydziału centralnego, złożył doniesienie względem projektu *P. Bouviers*, o święceniu niedzieli i dni uroczystych. Izba zamieniła się w tajemne posiedzenie i wszyscy obcy słuchacze ustąpić musieli.

Wdowa Jenerała *Moreau*, która tu niebezpiecznie chorowała, przychodzi do zdrowia. Otrzymała ona od Króla pozwolenie mianować się Marszałkową, i używać wszelkich przywilejów téj dostojności właściwych. (z *Gaz. Wiedeń. i Berlin.*)

W Ł O C H Y.

Angielska Flotylla pod wodzą *P. Edwarda Pellew*, (teraz *Lorda Ermouth*) na morzu szrodziemnym, która przez nieiaki czas stała przed *Geną*, dnia 12go Lipca odpłynęła do Anglii. W Porcie Genuenskim zostały tylko 4ry liniowe Angielskie okręty i kilka fregat.

Rząd Genuenski, stara się postawić swoją Rzeczpospolitą w starożytnym iéy kształcie.

W Turynie wyszło urządzenie obowiązujące rzemieślników, iżby ci, w piątki, soboty, wigilie i inne dni postne, nie sprzedawali mięsa, prócz chorym osobom. Rozporządzenie to ma być nie tylko skutkiem poszanowania dla ustaw Kościoła, ale nawet sposobem do polepszenia stanu rolnictwa, które w tych ostatnich czasach bardzo wiele potrzebnego by dla utraciło.

Arcy Xiążę, *W. Xiążę Toskański*, postanowił we Florencyi Kommissyą Prawodawczą z 13tu osób złożoną, która w przeciągu 3ch miesięcy ma ułożyć zasady Prawodawstwa dla tego kraju. Wszystkie władze i Urzędnicy, tudzież Professorowie prawa w Uniwersytetach w *Pizie* i w *Siennie*, są wezwani do udzielania tej Kommissyi swoich uwagi projektów.

Oyciec Święty zwołał Kongregacyą Kardynałów, która wszystkie odmiany, iakie w *Rzymie* i w Stanach Papieżkich przez czas panowania Francuskiego wprowadzone zostały, ma uchylić, i swoje o tém doniesienie złożyć Oycu Świętemu. Sekretarzem tej Kongregacyi jest *Monseigneur Sala*, który długo był przy Poselstwie Papieżkim w *Paryżu*, znaiomy ze swoich cnót i gorliwości.

Poselstwo Sycylijskie, które Oycu S. na audyencyi oddało swoje listy wierzytelne, przyjęte było ze szczególniejszą uprzejmością.

Xiążę *Cesarini*, Gubernator Cesarskiego Pałacu w *Rzymie*, otrzymał przebaczenie od Papieża, a to na przedstawienie Kardynała *Sagrystana*, który dla starości nie mogąc opuścić *Rzymu*, pobyt swój w Pałacu winien był Xiążęciu. — Xiążę *Braschi*, *Mer Rzymu*, skazany został na wygnanie.

Pius zatrudnia się teraz przywróceniem Akademii, *Sapienza*, i innych Instytutów edukacyi: mianowani Doktorami pod przeszłym Rządem, muszą się teraz poddawać pod ścisły examen.

Lord Bentinck, w ówczas jeszcze kiedy Papież do *Rzymu* z Francyi iechał, będąc przedstawiony Oycu S. miał następną mowę:

„Wielki Władco *Rzymu*! mój Monarcha, który szczerze życzy Ci szczęścia, posyła Ci iako dowód swojej przyjaźni tę kartę (był to biały papier z podpisem Króla Angielskiego) i zostawia *W. S.* zapisanie na nim summy, iaką na pierwsze wydatki stanu potrzebną być osądzisz.”

Oyciec S. wzruszony mocno tak szlachetnym postępkim odpowiedział:

„Sławny wodzu! oświadczyć swojemu Władcy naysczulszą moją wdzięczność; i powiedz Mu, iż nigdy nieprzestane błagać Nayszyjszego, aby on miłość *J. K. M.* ku Kościołowi chciał nadgrodzić, i wszystkie swoje błogosławieństwa na naród Angielski szczerą wylał ręką.”

Xiężna *Parmy i Placencyi*, przywróciła krajom swoim *Kodex Cywilny i Kryminalny* z niektórymi tylko modyfikacyami.

Monitor Neapolitański donosi, że w Sycylii z rozkazu *Lorda Bentinck* została zakazana iedna gazeta Angielska, zawierająca wiadomość, iż Król Neapolitański, za pewne wynagrodzenie odstąpi swego Królestwa.

Twierdzą, że *Napoleon* na wyspie *Elbie*, okręt Xięcia *Borghese*, na którym ten Xiążę około dwóch milionów franków majątku swego był umieścił, rozkazał skonfiskować, oświadczaiać, iż to zatrzymanie za posag swojej Siostry *Pauliny*, która już nie żyje z Xięciem *Borghese*.

Barbaryczkowie zabierają okręty Neapolitańskie. Król Neapolitański rozkazał przeciwko nim przygotować eskadrę. (z *Gaz. Berlin.*)

N I E M C Y

z *Wrocławia* 26go Lipca n. s. Dziś przybył do naszego miasta dowodzący Jenerał Hrabia *York-Wartenburg*.

z *Lipska* 27go Lipca n. s. Ponieważ przy terazniejszém wycięczeniu *Saxonii* przez kampanią przeszło-roczną, nie podobna jest wybrać pozostałości nadzwyczajnego podatku dwóch milionów talarów, ma być zatem rozpisana pożyczka miliona talarów, którą kupcy kapitaliści i fabrykanci w biletach kassowych złożyć mają. — Xiężniczka *Elżbieta*, Ciotka Króla, przybywszy tu umyślnie z *Drezna*, miała dwogodzinną rozmowę z Nayszyjszym Cesarzem *Wszęch Rossyi*.

Professor Krug wydał programma, w którym o rozpoczęciu swoich lekcji uwiadamia, i zachęca uczniów, aby nie zaniedbywali przykładac się do umiejętności sztuki wojennej. On sam podpisuje się Profesor i Rotmistrz w chorągwiach Saskich ochotników. — Ciało Xięcia Poniatowskiego nabalsamowane i wiedney cynowej, iedney dębowej i jodłowej złożone trumnie, które w tutejszym grobie Radców miasta spoczywało, dnia 17go Lipca uroczyscie do Warszawy wyprowadzone zostało.

Od Menu 23go Lipca. Król Bawarski udał się znowu do Baden pod Rasztadem, Królowna zaś do Salzburga, z czego wnoszą, że ten ostatni kraj pozostanie przy Bawaryi.

Marszałek Kellerman w Strazburgu, wydał rozkaz do Oficerów mających straż w bramach, aby odąd nie pozwalali żołnierzom z przyległych ogrodów czegokolwiek gwałtem zabierać. — Niechęć między ludem Niemieckim i Francuskim jest tak znaczna, że niektórzy Urzędnicy Niemiec w granicznych Prowincjach Francuskich miejsca mający opuścić ie musieli, i z niebezpieczeństwem życia uszli z tego kraju.

z Munich dnia 17go Lipca n. s. Xiążę Eugeniusz ciągle ze swoją małżonką mieszka tu w Pałacu Wielkiego Xięcia Wilhelma. (Zawodna zatym była wiadomość, iakoby już powrócił do Paryża) Oboje noszą grubą żałobę po Matce Xiążęcia: w czasie tylko uroczystości u Dworu Xiążę ukazuje się w mundurze Francuskiego Jenerała. Zmniejszył on liczbę swoich koni z 300 na 50, i pojechać ma za Królem i za Królową, którzy udali się już do Baden. Rozpuścił także część liczney swojej służby. Przy Xięciu bawi Hrabia Tascher, dawniejszy Gubernator Frankfortu, kuzyn byłey C. Józefiny.

Od czasu, iak Bawarya posiadłszy Wirzburg i Aschafenburg włada największą częścią Frankonii, zaczyna znowu mówić o połączeniu Dunaju z Renem.

z Wiednia 24go Lipca. Według naszej Dworskiej gazety, kilku Oficerów otrzymali pozwolenie noszenia orderów Neapolitańskich. — W Tyrolu najwyższe wojenne dowództwo otrzymał F. M. L. Baron Fenner.

W czasie uroczystego wjazdu Cesarza do Stolicy, Xiążę Esterhazy ukazał się z prawdziwym orientalnem przepychem: ubiór jego iśniał od pereł i brylantów, i najmniej sześć milionów mógł być szacowany. (z Gaz. Berlin.)

W. B R Y T A N I A

Xiężniczka Karolina udała się do Windsor, gdzie za nią iey Dwór i wszyscy nauczyciele odesłani zostali.

W Parlamencie przyjęto Bill, mocą którego każdy Cudzoziemiec, bez paszportu nawet i zalecenia do Anglii przybywający, ma się tylko stawić u pierwszej Władzy, od której otrzymaie pasport do całej Anglii. — W Irlandyi dla ubezpieczenia spokojności 20 półków milicyi mają być utrzymane pod bronią. (z Zusch.)

S Z W A Y C A R Y A

Słychać, że Mocarstwa Sprzymierzone wynaleśdź mają sposób wynagrodzenia Szwajcaryi za te ofiary i koszta, które w czasie przechodu tak wielu woysk poniosła.

Dnia 17go Lipca, Król Pruski, pod imieniem Hrabiego Ruppina, przejechał przez Bern. W pojeździe z nim siedzieli Xiążę Wilhelm i P. Pourtales. W osobnym pojeździe iechał Minister Stanu Humbold.

Rząd Bernenski wydał odezwe do mieszkańców Kantonu, w której stara się usprawiedliwić postępowanie swoje w tym, co się tyczy przyjęcia aktu związkowego. Przy końcu téj odezwy mówi: „Wasz Rząd niechce odstąpić od związku przodków, ale żąda, aby tak nowy, iako i dawny spoczywał na zasadach sprawiedliwości. — Nie pragnie on wojny, nie chce pokoiu oyczyny mieszać przez środki gwałtowne, owszem gotów jest przywileie kraju i iego Konstytucyą bronić przeciwko wszelkiej napaści.”

(Okolo połowy Kantonów przyjęło nowy akt Konstytucyjny, między temi są Waat i Argau; a zatém Rząd Bernenski nie miał przyczyny zasadzać się na iednomysłności z nim tychże Kantonów)

Oto jest akt związkowy Szwajcarski, iak takowy większością głosów na Seymie, z zastrzeżeniem iednak zatwierdzenia, przyjętym został:

§. 1. Dziewiętnaście udzielnych Kantonów związku, iako to: Ury Szwayc, Unterwald, Lucerna, Curych, Glarus, Cug, Bern, Freyburg, Solura, Bazyleia, Szafuza, Apencel, Sto-Galski, Gryzony, Argawa, Turgawa, Tessyn, i Waad, łączą się pomiędzy sobą, tak dla utrzymania wolności, niepodległości, i bezpieczeństwa, przeciw wszelkim napadom ze strony obcych Mocarstw, iako też dla zachowania porządku wewnętrznego. — Zaręczają sobie na wzajem swoje Konstytucye, iak takowe od najwyższej Władzy każdego Kantonu przyjęte, a od Seymu uznane zostały. — Zaręczają sobie wzajemnie swe posiadłości zastrzegając sprostowania ograniczeń pojedynczych okolic, co za porozumieniem się Kantonów, przez Seym zatwierdzonem zostanie.

§. 2. Ogólne Prawidła. Każdy Szwajcar jest żołnierzem; z mężczyzn zdolnych do noszenia broni, wybrany, uzbrojony i urządzony będzie Kontyngens, 30,000 głów wynoszący. — Inni zdolni do boju mężczyźni, mają także być ćwiczeni w robieniu broni, i urządzeni, ażeby kontyngens w równym stosunku mógł być uzupełniany i wzmacniany. — Wojsko do pierwszego kontyngensu, dostawione będzie od Kantonów w następującym stosunku: Bern 4,584 głów, Curych 3,858, Waadt 2,964, Sto-Galski 2,530, Argawa 2,410, Gryzony 2,000, Tessyn 1,802, Lucerna 1,734, Turgawa 1,670, Freyburg 1,210, Apencel 972, Solura 904, Bazyleia 818, Szwyc 602, Glarus 482, Szafuza 466, Unterwald 382, Cug 250, Ury 236; ogółem 30,000 ludzi.

§. 3. Składka pieniężna na opędzenie nakładów wojennych, w następującym stosunku od Kantonów ponoszona będzie: Bern 91,695, Curych 77,153, Waadt 59,273, Sto-Galski 39,451, Argawa 52,212, Gryzony 12,000, Tessyn 18,039, Lucerna 26,016, Torgawa 25,052, Freyburg 18,591, Apencel 9,728, Solura 18,097, Bazyleia 20,450, Szwyc 3,012, Glarus 4,823, Szafuza 9,327, Unterwald 1,907, Cug 2,497, Ury 1,184, w ogóle 490,507 franków. Niniejszy stosunek przyjęty został niezmiennie na pierwsze trzy lata, po upłynieniu których, jeżeli widoczna niestosowność pokaże się w składkach pojedynczych Kantonów, Seym przedsięwznie rewizyą, która później co 15 lat odbywać się będzie.

§. 4. Przy ustanowieniu stosunków z krajami Szwajcaryi zwrócić i z nią się połączyć mającemi, oznaczonem zostanie, ile takowe w ludziach i pieniądzech przykładac się mają.

§. 5. Dla dzielnego utrzymania neutralności Szwajcaryi, i przedsiębrania potrzebnych środków obrony, ustanowiona będzie kassa wojenna związkowa, której zapas wynosić ma dwa razy ilość zwykłej składki. — Kassa ta używana będzie wyłącznie na wojskowe nakłady, w czasie wypraw związku Szwajcarskiego, a w takim zdarzeniu połowa wydatków opędzać się będzie przez wybieranie składki pieniężnej podług powyżey wymienionego stosunku; w drugiej zaś połowie brana będzie z kassy wojennej. Końcem założenia kassy, nałożony będzie pobór w chodowy na towary, które do najistotniejszych potrzeb nie należą. — Pobór ten ściągany będzie przez Kantony pograniczne, które co rok Seymowi rachunek z niego zdawać będą. — Zostawia się Seymowi ustanowienie równie taryffy tego poboru, iako też sposobu prowadzenia rachunków i zachowywania zebranych pieniędzy.

§. 6. Na wypadek zewnętrznego lub wewnętrznego niebezpieczeństwa, każdy Kanton ma prawo wezwać inne Kantony do gorliwego czuwania. Gdyby w którym z Kantonów zaburzenia wybuchnąć miały, Rząd iego wezwie na pomoc inne Kantony; iednakże Kanton główny (Curych) ma być o tém bezwzględnie zawiadomiony. W miarę wzmagającego się niebezpieczeństwa, Seym stosowne przedsięwznie kroki. — W razie gwałtownie zewnątrz zagrożonego Kantonu inne wezwać na pomoc, iednakże główny Kanton ma być o tém bezwzględnie zawiadomiony, a tego będzie obowiązkiem zwołać natychmiast Seym, do którego należą wszelkie środki zabezpieczenia związku. — Wezwanego lub wezwanych Kantonów jest powinnością pośpieszyć na pomoc wzywającemu. — Na wypadek zewnętrznego niebezpieczeństwa, nakład od Związku będzie ponoszony, w w zaburzeniach zaś wewnętrznych, nakład spada na

Kanton wzywający, chyba by Sejm inne w tej mierze, ze szczególnych powodów, wskazał prawidła.

§. 7. Prawo związkowe postanowienia w sporach między pojedynczemi Kantonami, a to we wszystkich przedmiotach, nieobjętych rekoymią aktu związkowego, w następującym ustanawia się sposoby: każdy ze dwóch z sobą w sporze będących Kantonów, obiera z Urzędników innych Kantonów dwóch, a gdyby się na to Kantony nie zgodziły, jednego Sędziego polubownego. Jeżeli spór zachodzi pomiędzy więcej jak dwoma Kantonami, w tenczas oznaczona liczba Sędziów, od każdej strony obroną będzie. Sędziowie Polubowi, starają się połączonemi siłami zagodzić spór dobrym sposobem, a gdy to osiągnięciem bydl nie mogło, w tenczas obierają najstarszego Arbitra z Urzędników Kantonu, niewmieszanego wcale do sporu, i z którego co do tej sprawy, żaden Sędzia Polubowy nie został wybrany. Gdyby Sędziowie Polubowi, nie mogli się zgodzić w wyborze najstarszego Arbitra, a ieden z Kantonów zaniósł w tej mierze załobę, w tenczas Sejm go obierze, przy czém iednak Kantony będące w sporze głosować nie mogą. Tak najstarszego Arbitra, iak i Sędziów Polubowych będzie jeszcze raz staraniem, spór dobrym sposobem załatwić, co gdyby stać się nie mogło, w tenczas po złożeniu wszelkich z obudwuch stron dowodów, rzeczą sposobem Kompromissu rozstrzygać. Gdyby zaś ani to, ani owo nastąpić nie mogło, w tenczas rozstrzygać spór iedynie podług brzmienia prawa. Od takowego wyroku nie można się odwołać, a w razie potrzeby Sejm nakazuje dopełnienie onegoż. Zarazem z główną sprawą stanowiono będzie i co do wydatków, iako to: na Sędziów Polubowych i najpierwszego Arbitra. — Podług powyższych prawideł obrani najpierwsi Arbitrowie i Sędziowie Polubowi, będą co do zachodzącego sporu uwolnieni przez Rządy swoje od przysięgi, Kantonowi swojemu wykonanej. — We wszelkich zayść mogących sporach należące do nich Kantony; wstrzymują się od gwałtownych środków, a tём bardziej uzbraiania się; postępować będą ściśle podług wskazanych tutaj prawideł, i wyrokom, w każdej onychże części, zadosyć uczynią. (Dalszy ciąg później.)

H I S Z P A N I A.

Wyrok Królewski (Cedula Real) pod 25tym Czerwca postanawia. 1) Wszystkie dawne Muncypalności mają być przywrócone, zatrzymując przy tём terażniejszych swoich Członków, z warunkiem, iż ci, którzy Urzędów swoich nadużyli sądownie oto poszukiwani będą. 2) Wszystkie Deputacje Prowincjonalne są rozwiążane, a ich papiery mają być odesłane do Rady Kastylskiej. 3) Aż do czasu, w którym J. K. Mość o wolności druku wyda urządzenie, wszystkie książki i rękopisma złożone w jeneralney Cenzurze Junty, mają być także do rady Kastylskiej odsyłane.

Miasto Cadix przysłało do Króla Deputacyą z powinszowaniem. Jey mówca, pierwszy Alcad Don Iriarte mówił, co następuje:

„N. Panie! miasto Cadix, tarcza Hiszpańskiego tronu, schronienie jego obrońców, kotwica miłosierdzia w śród najokropniejszej burzy; miasto Cadix, którego życzenia zawsze ku W. K. Mości skierowane były, którego nateżenie w obronie Jego sprawy nigdy niezwolniało, przynosi W. K. Mości hołd miłości i poszanowania swoich mieszkańców — Kiedy oni z wierzchołka swoich murów wystawiali swe piersi na przeciwko strzałom nieprzyjaciela, wspomnienie na Ciebie, N. Panie, zapalało ich odwagę, Cadix nie był przez obcych znieważony — z Cadixu dawał się słyszeć głos nadziei, który przeniknął do najdalszych Prowincyi Hiszpańskich. W Cadixie podobano się Niebu uskutecznić dzieło Twoiego przywrócenia, i przyjąć łaskawie ofiary i łzy twoich ludów. Opatrzność pobłogosławiła tak wielkiey stałości, i obdarzyła nas znown Tobą N. Panie! Wstępuy, N. Panie, w ślady, które sławnych Twoich przodków do nieśmiertelności zaprowadziły. Bądź Oycem Hiszpanów, i miłością obu półkuli Ziemskich, nad któremi panujesz. Wielbiony od całego świata, poważany od wszystkich narodów, powróć nam dni piękne Alfonsa i Ferdynanda, i przewyższay ich w

cnotach i osobistej łagodności. Te są, N. Panie, życzenia miasta Cadixu.”

Pisma Angielskie zawierają listy z Madrytu, w których się tamteysi mieszkańcy mocno uskarżają, że handel dotąd iest nieczynny, że spodziewane okręty z Ameryki Południowej z pieniędzmi nie przycho-dzą, i że na drogach publicznych tak mało iest bezpieczeństwa, że nikt teraz, co dawniey było we zwyczajn, dla uniknienia upałów dziennych, nocney podróży przedsięwziąć nie śmie.

Aby zaspokoić nie ukontentowanie woyska i zapłacić mu żołd zaległy, w niedostatku kass krajowych, Król nałożył na miasto Cadix nadzwyczajny potek trzech milionów piastrow, co miało dać powód w tём mieście do nowego nie ukontentowania i obawy. (z Gaz. Wiedeń.)

z Madrytu 30go Czerwca n. s. Nuncyusz Papieski Gravina, który w roku 1813 protestował się przeciwko uchyleniu S. Inkwizycyi, i za to na wygnanie z Hiszpanii był skazany, został teraz przywołany i przywrócony do dóbr swoich. (z Gaz. Berlin.)

XIĘSTWO WARSZAWSKIE.

z Warszawy 2go Sierpnia. Przybyli tu w tych dniach: JW. Seweryn Potocki Senator Państwa Rosyjskiego z S. Peterzburga i JW. Ansted aktualny tajny Radca z Londynu; ten iuż wyjechał do St. Peterzburga. — Przechody woyska Rosyjskiego powracającego z pola sławy trwają ciągle. Przechodzi tedy liczna piechota dowództwa JW. Naczelnego Jenerała Barona Sakena, który tu dotąd przebywa. Woysko to w takim powraca porządku, i z tak czerstwych złożone iest ludzi, że raczy możnaby ie wziąć za wychodzące na kampaniją, aniżeli powracające z oney.

Kopia Ukazu JEGO CESARSKIEY MOSCI, datowanego w Paryżu dnia 13go Maja v. s. 1814 roku.

Do Jenerała Gubernatora Xięstwa Warszawskiego Aktualnego Tajnego Radcy Łanskoia.

„ Sukcesyine dobra Cyple, przypadające na osobę Hrabiny Tyszkiewiczowej siostry, s. p. Xcia Józefa Poniatowskiego, iako też i wszystkie inne dobra, które wspomniony Xiąże posiadał w Xięstwie prawem Sukcesyi lub darowizny od Pannujących nad tymże krajem, rozkazujemy uwolnić z pod sekwestru, i zwrócić siostrze, sukcesorce iego, Hrabinie Maryi Teresie Tyszkiewiczowej, ze wszelkiemi dochodami iakie zebrane być mogły, przez ciąg takowey sekwestracji.

(Własnoręcznie na Oryginalie podpisano.)

ALEXANDER.

z Warszawy dnia 7go Sierpnia. W dniu 4tym t. m. o godzinie 3ciey z południa, przybył tu z licznym gronem Officerów, naczelný wódz wszystkich woysk Państw Rosyjskich, JW. Hrabia Barclay de Tolly Feldmarszałek. Wyjechały przeciw niemu woyskowe i cywilne Władze. Dnia 5go Jenerałowie i Officerowie Polscy, a później Władze krajowe, złożyły powinszowania swoje JW. Marszałkowi, który mieszka w Pałacu dawniey Borchów, a teraz Kernerów. — Dzisiaj o godzinie 7mej zrana opuścił miasto nasze, JO. Xiąże Łabanów Rostowski, Naczelnie Dowodzący woyskiem odwodowém, i udał się do Białego stoku. — Przechód woyska Rosyjskiego trwa ciągle; w tych dniach przechodził znaczny park artylleryi z działami.

z Poznania 27go Lipca. JW. Jenerał Uminski wyjechał dziś do Kargowy, dla przyjęcia na granicy Polskiej zwłoków JO Xięcia Poniatowskiego, które tam dnia 27go b. m. na oyczystą ziemię wprowadzone zostaną.

W tych dniach mamy liczne przechody woyska Rosyjskiego z korpusu naczelnie dowodzącego Jenerała, JW. Hrabiego Wittgenszteyna. Jazda, piechota, artyllerya, wszystko to zadziwia piękną postawą, dobrym porządkiem i przykładną karnością; zgola nie można widzieć w lepszym stanie żołnierza, ciągnącego w pole boju, iak go tu widzimy powracającego z odległego teatru ukończoney wojny. (z G. Warszaw.)

P O D R A D

1 Kommissya Wileńskiego Prowiantkiego Depo, wzywa życzących sobie przyjąć reparacyą 8miu Pieców znajdujących się w Domie Skarbowym na Sawicz Ulicy, i nieiaką część reparacyi drewnianey, i dla tego tacy mają się stawić do niej na termina, 5ty, 7my, i ostatni, dzień gty t. m. Augusta. — Dnia 2go Augusta 1814.

Siódmey klasy Moysiejew.

Książki nowe

1 Za dozwoleńiem Cenzury, wyszła z Druku Książka pod tytułem *Zycia Sławnych Polaków, Tom pierwszy*, przez X. Józefa Konstantyna Bogusławskiego Kanonika Wileńskiego. *Tom pierwszy* zawiera w sobie Arkuszków 42. Stron 314, kosztuje rubli srebrnych 2. można go dostać u Gospodarza Domu na ulicy Zamkowej pod Nrem 142. — *Prenumeratorowie Tom pierwszy* wyszły z Druku tamże odbiorą. — *Tom drugi* za dozwoleńiem Cenzury oddany już jest do Druku, wynidzie z Druku dnia 15. Września. Roku idącego 1814.

1 Za dozwoleńiem Cenzury, wyszła z druku *Rozprawa: O Unii Rozumu z Szlachectwem*, w Języku Łacińskim napisana pod tytułem: *Dissertatio de Coniungendis cum Nobilitate Literis — Ad Nobiles Adolescentes Polonos!* — *Auctore Josepho Constantino Bogusławski Canonico Vilnensi.* — Można dostać tę *Rozprawę* w Wilnie u Gospodarza Domu na ulicy Zamkowej pod Nrem 142. Kosztuje złotych 2.

OGŁOSZENIA SĄDOWE

1 Roku 1814 Julii 30go dnia, Sąd Taxatorsko-Exdywizor. Dekretem Remissyiny Sąd Głggo Litt. Wileńskiego na dopełnienie Kredytórom satysfakcyi W. Dominika Tyszki był Prezydentą Ziemskiego Wiłkomirskiego naznaczony do majątności Szwabiszek

w Powiecie Wiłkomirskim leżący, zechawszy, Pomiarę i Komportacyą Papierów przez Aktora, Debitorów, Kredytórow i wszystkich do tej Sprawy należących do Kancellaryi Ziemskiej Powiatu Wiłkomirskiego od dnia 20go Augusta, do 1go 7bra na 4ry tygodniową persystencyą przeznaczył i Sady swoje do dnia 15go miesiąca Decembra roku terasnieyszego odwołał, w którym terminie, że ostatecznie etiam in Contumaciam niestawiających pod amissyą pretensyów i zrealizowaniem poszukiwanych należności kończyć będzie, o tem przez trzykrotne ogłoszenie w gazerach zawiadamia. Jakób Towiański Ziem. Powiatu. Wileń Pisarz Exdywizor.

Prezdujący.

Justyn Mikulicz Sędzia Grodzki Pttu. Wiłkomir. Exdywizor.

Stefan Gieczewicz Pisarz Grodzki Pttu. Wileń Exdywizor.

Józef Niekraszewicz Regent.

1 Od Sądu Taxatorsko-Exdywizorskiego na rozdział Folwarku Jelney w Powiecie Lidzkim położonego dziedzictwa zesłego Jerzego Kraskowskiego Rotmistrza Powiatu Słonimskiego, między jegoż Wierzycieli oddanego wyznaczonogo — Do wszelkich tegoż zesłego Jerzego Kraskowskiego Kredytórow i Pretensorów, Urzędowa odezwa.

Dekretem Ziemskim Powiatu Lidzkiego w roku 1812 miesiąca Januarij 24go dnia zapadłym, z powództwa W. J. Para Teodora Kraskowskiego Szambellana był. Dworu Polskiego Brata i Sukcessora Debitora, wszelki tegoż majątek, iako to Folwark Jelna dziedziczny w Lidzkim Powiecie leżący, i dalszy wykazać się mogący, na rozdział Kredytórow oddany został — między innemi regułami dla Sądu Exdywizorskiego przepisaniem, niestawiającym w Exdywizyi amissy w Sprawie zapowiedzianą została — Skutkiem takowego to Dekretu, my niżej podpisani wyznaczeni za Exdywizorów, raz na dniu 23 miesiąca Februarij — raz drugi na dniu 20 Maja 1812 roku, zieżdżając ad fundum Folwarku Jelney, to wszystko co z rodzaju Sprawy, z nakazu Sądu Ziemskiego, i z wniesień od stron uczynionych wypadało, uczyniliśmy — Lecz gdy z okazji byłego zamiężenia w Kraiu, tak wszystkie Sądownictwo, iak i Sąd Exdywizorski był nieczynnym, a dopiéro za odkryciem się wszystkich Juryzdykcyów, i Sąd niniejszy przystąpił do ukończenia swego dzieła — W jakowey kolei na dniu 12 Julii 1814 roku, zechawszy się ad fundum Folwarku Jelney — Konportacye potrzebne, a w roku ieszoze 1812 decydowane powtórzyć nakazał; licytacyą sprzętów zapowiedziak; akto kalkulacyi weryfikacyi z Possesorów Tradycyinych i Administratora W. Ignacego Kwiatkowskiego uznał; a da-

iąc czas do potrzebnego na wszystko przygotowania się i spełnienia, czynność swą do dnia 16go 7bra 1814 roku odłożył. — Gdż to być może, że osoby mające do majątku Jazego Kraskowskiego pretensye mogą znajdować się po różnych Powiatach i Guberniach, a z okazji odległego mieszkania, i zapowiedzianej przez Dekret Sądu Ziemskiego Lidz. amissyi w Sprawie na swych pretensyach tracić będą musieli; że w następnym terminie, to jest: dnia 16go 7bra 1814 roku, zechawczy do majątności Jelney, nie uważając na czyjakolwiek niestanność, lub nieprzyjęcie; bez żadnych odkładów i delacyów, oczewiscie sądzić, tę Sprawę przedsięwzięcie, zawiadamia — Niemniej lubo jest obowiązkiem Kredytatorów pociągnąć do stanności W. Teodora Kraskowskiego, iako mającego u siebie, niektóre fundusze, brata swiego i Debitora — Jednak Sąd z akuratności być powinien, tegoż W. Teodora Kraskowskiego gdziekolwiek znajdujące się, o wyrokach Sądowych w roku 1812, zapadłych, wiadomego, do przybycia na dzień 16 7bra 1814 roku obowiąznie i powołnie — Datt 1814 roku Julii 18go dnia.

Jan Hubarewicz Prezydujący Exdywizor.

Kazimierz Szukiewicz Sędzia B. Z. Z. Exdywizor.

Edward Zaohwatowicz Exdywizor.

Roku 1814, Julii 28go dnia, Sąd Podkomorsko - Exdywizorski w Dobrach Kurklach w Powiecie Wilkomirskim w Gubernii Litewsko - Wileńskiej, na podział Dóbr po zeszlých Adamie i Maryannie z Zabielów Marszał. Oniksztynskich Rodzicach i Ferdynandzie Bracie Grafach Platerach między rodzeństwem sched, Antonim i Thadeuszem Marszał. Oniksztyn. oraz Krzysztofem Starostą Bernadcz. Bracią Graffami Platerami i Anną z Platerów Xiezną Giedroyciową Starościna Osiecką Siostrą, tudzież na dopełnienie satysfakcyi przez wydział Taxy i Exdywizyi dla Kredytatorów tychże Adama i Maryanny z Zabielów Rodziców i Ferdynanda zeszlých, oraz żyjącego Antoniego synów Graffów Platerów, Dekretem Remissyiny Sąd Główny roku 1812 Februarii 29go dnia zapadłym naznaczony, zastanowione przez rewolucyą dzieło do kontynuacyi przedsięwzięcie, komportacyą w skutek poprzedniczego swiego Dekretu pod dniem 6tym Aprila roku przeszłego 1812 ferowanego przez też wyrażone rodzeństwo Platerów, przez Kredytatorów, i przez wszystkie strony, do rozprawy w tym Sądzie należące, od dnia 20go miesiąca Augusta do 1go Septembra do Kancellaryi Ziemskiej Powiatu Wilkomirskiego z persystencyą cztero-niedzielną przeznaczył — Kontynuacyą pomiary Dóbr przez Komorników z obowiązka — i do ukończenia rozbioru dzieła między témże rodzeństwem Platerów i wszystkimi Kredytarami i Pretensorami, oraz wyrażonych sched pod konkurs idących Debitorami, Sądy swoje do dnia 9go następującego miesiąca Xbra roku terażniejszego odroczył, w którym terminie, że nie uważając na niestanność pod zarealizowaniem na Debitorach i pod amissyą Kredytorskich pretensyów, a-

statecznie kończyć będzie, ażeby strony z przyzwoitą gotowością do rozprawy przystępowali ostrzega, i do powszechnej wiadomości przez trzykrotną w Gazecie awizacyą podaie.

Michał na Skrzetuszewie Wawrzecki Podkomorzy Powiatu Brastawskiego Prezydujący na Sądach Podkomorsko-Exdywizorskich.

Jakób Towiański Ziem. Pttu Wileń. Pisarz i Exdywizor.

Ignacy Brzozowski Grodz. Brastaw. Sędzia i Exdywizor,

Józef Niekraszewicz Grodz. Pttu Oszmian. i Exdywizor. Regent.

2. Sąd Główny Litewsko Wileński 2go Departamentu Wremienego po ostatecznym Dekrecie Dyllacyiny w Sprawie Konkursowej Sukcessorów zeszlęgo Hetmana Lit. Michała Ogińskiego z jego Kredytarami, Pretensorami i Debitorami w roku idącym 1814 Januaryi 19 dnia zapadłym, i po uczynionej za tymże Dekretem w Gazetach Kuryera Litewskiego trzykrotnej publikacyi, przystąpił do oczewistego sądenia teyże Sprawy na dniu 14tym zeszlęgo miesiąca Junii, a na dniu 30 tegoż miesiąca, dla nastąpnego wakacyinygo czasu w kontynuacyi do dnia 1go Oktobra terażniejszego roku zostawując, gdy od Sukcessorów zeszlęgo Hetmana Ogińskiego miał wniesioną prozbę, że jeszcze nie wszystkie pozwane strony złożyły komportacyą, postanowił zatym, aby wszyscy Kredytorowie i Pretensorowie zeszlęgo Michała Ogińskiego Hetmana pozwani, i przyść mogący, którzy dotąd dowodów swych nie komportowali, aby też komportacyą przy Registrach na dniu 15tym Augusta idącego 1814 roku do Kancellaryi tego Sądu na persystencyą cztero-niedzielną złożyli, którzy zaś w ciągu ostatecznia odchodzący teraz oczewiscie Sprawy nie staną, że z tymi stosownie do Dekretu roku idącego Januaryi 19 dnia zapadłego, i uczynionej za onym publikaty, ammissya zapisaną zostanie, o czym dla wiadomości wszystkich stron do tey Sprawy należących niniejsze czyni się uwiadomienie. Datt roku 1814 miesiąca Julii 20 dnia.

Zgodno z Protokółem Wacław Klukowski Sekretarz.

F a i e r w e r k .

1. W następującą Niedzielę, to jest: dnia 9go Sierpnia, jeżeli pogoda posłuży, trzymający Ogród za Ostrą bramą JW. Gorskiej, donosi: iż ma wydać wielki Faierwerk z rozmaitych nowych sztuk, które będą wyrażone w Afiszach, złożony. Po czém będzie wielka Reduta. — Donosi oraz, iż będzie usiłował ze wszelkiem staraniem i we wszystkiem zasłużyć się Prześwietney Publicznosci na łaskawe oney względy. — Cena Biletu złch 3. gr. 10. — Biletów można dostać w tymże Ogródzie w każdym czasie.